

REGIMUL JURIDIC AL SEMNĂTURII ELECTRONICE SIMPLE ÎN PROCEDURA CONTRAVENȚIONALĂ ȘI IMPLICAȚIILE SALE CONSTITUȚIONALE

THE LEGAL REGIME OF SIMPLE ELECTRONIC SIGNATURE IN CONTRAVENTION PROCEDURE AND ITS CONSTITUTIONAL IMPLICATIONS

DOI: 10.5281/zenodo.21263469

UDC: 347.77:343.13:342.4

Sergiu BODLEV

Centrul universitar „B.P. Hasdeu” din Cahul,

Universitatea Tehnică din Moldova

E-mail: sergiu.bodlev@fdap.usch.md

ORCID ID: 0000-0002-9903-8732

Rezumat: *Articolul examinează regimul juridic al semnăturii electronice simple în cadrul procedurii contravenționale electronice instituite prin Regulamentul, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 146/2025 și implicațiile constituționale ale acestei reforme. Cercetarea urmărește evaluarea compatibilității noilor mecanisme digitale cu principiile constituționale ale legalității, securității juridice, accesului la justiție, dreptului la apărare și protecției vieții private, precum și cu standardele Convenției Europene a Drepturilor Omului. Metodologia utilizată include analiza juridico-dogmatică, metoda comparativă, jurisprudențială și sistemică. Rezultatele relevă că digitalizarea procedurii contravenționale poate contribui la eficientizarea activității administrative și la modernizarea procesului sancționator, însă evidențiază necesitatea clarificării statutului juridic al semnăturii electronice simple, reglementării distincte a datelor biometrice și consolidării mecanismelor de securitate informațională. Se concluzionează că procedura contravențională electronică este compatibilă cu exigențele constituționale și convenționale, cu condiția instituirii unor garanții adecvate pentru protecția drepturilor fundamentale.*

Cuvinte cheie: *procedura contravențională electronică, semnătura digitală*

Abstract: *The article examines the legal regime of the simple electronic signature within the electronic contravention procedure established by the Regulation, approved by Government Decision no. 146/2025 and the constitutional implications of this reform. The research aims to assess the compatibility of the new digital mechanisms with the constitutional principles of legality, legal certainty, access to justice, the right to defense and the protection of privacy, as well as with the standards of the European Convention on Human Rights. The methodology used includes legal-dogmatic analysis, comparative, jurisprudential and systemic methods. The results reveal that the digitalization of the contravention procedure can contribute to the efficiency of*

administrative activity and the modernization of the sanctioning process, but highlight the need to clarify the legal status of the simple electronic signature, the distinct regulation of biometric data and the consolidation of information security mechanisms. It is concluded that the electronic contravention procedure is compatible with constitutional and conventional requirements, provided that adequate guarantees are established for the protection of fundamental rights.

Keywords: *electronic contravention procedure, digital signature*

Introducere

Transformările digitale care marchează administrația publică contemporană au determinat și adaptarea procedurilor juridice la noile realități tehnologice. În Republica Moldova, adoptarea Legii nr. 272/2024 și ulterior a Hotărârii Guvernului nr. 146/2025 privind aprobarea Regulamentului cu privire la modul de examinare și soluționare a cauzelor contravenționale în formă electronică reprezintă un moment de cotitură în evoluția dreptului contravențional național. Pentru prima dată, legiuitorul moldovean consacră posibilitatea desfășurării procesului contravențional prin utilizarea semnăturii electronice simple și a platformelor digitale specializate.

Actualitatea temei rezidă în faptul că digitalizarea justiției și a administrației publice constituie una dintre direcțiile prioritare ale statului modern, aflat sub presiunea eficienței administrative, a protecției mediului și a accesibilizării serviciilor publice. Procedura contravențională electronică apare drept expresia unei noi paradigme administrative, în care hârtia este înlocuită de fluxuri electronice, iar semnătura olografă cedează teren semnăturii digitale. Dintr-o altă perspectivă, orice progres tehnologic implică și riscuri juridice, în special atunci când sunt afectate garanții fundamentale precum dreptul la apărare, dreptul la viață privată sau accesul efectiv la justiție.

Gradul de cercetare a problemei este relativ redus în doctrina juridică din Republica Moldova, dat fiind caracterul recent al reglementării. Cu toate avantajele evidențiate, aspecte conexe privind digitalizarea actului de justiție, utilizarea semnăturii electronice și protecția drepturilor fundamentale au fost analizate în doctrina constituțională și administrativă de autori precum Alexandru Arseni, Ion Guceac, Victor Guțuleac, precum și în doctrina română de Verginia Vedinaș și Ovidiu Podaru. În spațiul european, problematica procedurilor electronice și a garanțiilor procesuale a fost dezvoltată inclusiv în jurisprudența Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Problema cercetată constă în determinarea compatibilității procedurii contravenționale electronice instituite prin HG nr. 146/2025 cu dispozițiile Constituției Republicii Moldova și cu standardele Convenției Europene a Drepturilor Omului, în special în ceea ce privește dreptul la un proces echitabil, protecția datelor personale și securitatea juridică.

Regimul juridic al semnăturii electronice simple, astfel cum este reglementat în cadrul procedurii contravenționale din Republica Moldova, poate contribui la eficientizarea actului administrativ și la modernizarea procesului contravențional, fără a afecta exigențele constituționale privind legalitatea, securitatea juridică, egalitatea în fața legii și dreptul la un proces echitabil, cu condiția instituirii unor mecanisme adecvate de protecție a drepturilor fundamentale.

Cercetarea își propune analiza cadrului normativ instituit prin Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 146/2025, evaluarea conformității procedurii electronice de constatare și examinare a contravențiilor cu exigențele constituționale și convenționale privind protecția drepturilor persoanei, identificarea vulnerabilităților juridice generate de utilizarea semnăturii electronice simple și a tehnologiilor biometrice, examinarea comparativă a unor soluții normative consacrate în state europene și fundamentarea unor recomandări de lege ferenda privind perfecționarea cadrului normativ și instituțional, în vederea consolidării securității juridice, a legalității procedurale și a garanțiilor procesului contravențional.

Metodologia cercetării

Prezenta cercetare are la bază o metodologie complexă, specifică studiilor juridice contemporane, fundamentată pe utilizarea mai multor metode de investigare științifică.

Metoda juridico-dogmatică a fost utilizată pentru analiza normelor cuprinse în Codul contravențional, Legea nr. 124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere, Legea nr. 272/2024, precum și Regulamentul, aprobat prin HG nr. 146/2025. Această metodă a permis examinarea structurii juridice a procedurii contravenționale electronice și interpretarea noțiunilor utilizate de legiuitor.

Metoda sistemică a fost aplicată pentru cercetarea raportului dintre normele regulamentare și dispozițiile constituționale ale Republicii Moldova, în special articolele privind accesul la justiție, dreptul la apărare, protecția vieții private și principiul legalității.

Metoda comparativă a permis analiza experienței unor state europene, în special a României și Franței, în materia digitalizării procedurilor contravenționale și a utilizării semnăturii electronice în raporturile juridice administrative.

Metoda jurisprudențială a fost utilizată pentru examinarea practicii Curtea Constituțională a Republicii Moldova, a jurisprudenței Curtea Europeană a Drepturilor Omului și a unor soluții relevante pronunțate de instanțele române în materia procesului-verbal contravențional electronic.

De asemenea, cercetarea utilizează metoda critică și prospectivă, necesară pentru identificarea vulnerabilităților legislative și formularea unor propuneri de lege ferenda în contextul modernizării administrației publice și al dezvoltării justiției digitale.

Rezultate

Digitalizarea procedurii contravenționale modifică rolul tradițional al participanților la proces, fără a afecta însă natura drepturilor și obligațiilor acestora. Autoritățile competente dobândesc atribuții suplimentare privind administrarea infrastructurii digitale și protejarea informațiilor procesuale, în timp ce persoana vizată de procedură trebuie să poată înțelege conținutul documentelor electronice și efectele juridice ale actelor pe care le semnează.

Analiza exigențelor de securitate informațională evidențiază faptul că procedura electronică presupune aplicarea unor standarde tehnice moderne de criptare, precum și utilizarea unor mecanisme destinate asigurării autenticității și integrității documentelor electronice. Utilizarea algoritmilor criptografici și a amprentelor digitale (hash) contribuie la garantarea autenticității și la prevenirea modificării neautorizate a documentelor procesuale.

Aceste măsuri sunt în concordanță cu standardele europene privind protecția comunicațiilor electronice și securitatea datelor. În același timp, literatura de specialitate evidențiază că eficiența garanțiilor tehnice trebuie completată prin mecanisme instituționale de control și audit independent (Vedinaș, 2022). În lipsa unor proceduri externe de verificare și monitorizare, chiar și cele mai avansate soluții tehnologice pot genera vulnerabilități în materie de protecție a datelor.

Digitalizarea procedurii contravenționale reprezintă una dintre cele mai importante transformări recente ale dreptului contravențional sancționator din Republica Moldova. Noul cadru normativ consacră posibilitatea utilizării semnăturii electronice simple în cadrul procesului contravențional și atribuie documentelor electronice efecte juridice echivalente celor întocmite în format tradițional. Această orientare reflectă tendințele contemporane de modernizare a administrației publice și de integrare a tehnologiilor digitale în activitatea autorităților statului.

Sub aspectul securității juridice, una dintre principalele dificultăți rezidă în lipsa unei consacrări legislative suficient de clare a conceptului de „semnătură electronică simplă”. În cadrul procesului de avizare a proiectului normativ, s-a remarcat că legislația-cadru în materia identificării electronice și a serviciilor de încredere nu oferă o definiție expresă a acestei categorii juridice, ceea ce poate genera incertitudini privind întinderea efectelor sale juridice și condițiile de validitate. În doctrină s-a subliniat constant că previzibilitatea normei constituie o componentă esențială a principiului securității juridice, iar noțiunile utilizate de

legiuitor trebuie să fie suficient de clare pentru a permite destinatarilor să prevadă consecințele juridice ale conduitei lor (Arseni, 2019; Guceac, 2016).

În mod similar, echivalarea efectelor juridice ale documentelor electronice cu cele ale documentelor semnate olograf este compatibilă, în principiu, cu exigențele constituționale privind accesibilitatea și publicitatea normelor juridice. Cu toate acestea, egalitatea formală a participanților la procedură trebuie însoțită și de o egalitate materială a garanțiilor procesuale. În consecință, implementarea procedurii electronice trebuie să asigure acces efectiv la informații, posibilitatea contestării actelor și exercitarea neîngrădită a dreptului la apărare, indiferent de nivelul de competență digitală al persoanei implicate.

Un element inovator al procedurii electronice îl constituie utilizarea unor mecanisme de autentificare bazate pe captarea anumitor caracteristici biometrice asociate procesului de semnare digitală. Din punct de vedere tehnic, aceste mecanisme contribuie la consolidarea autenticității documentelor electronice și la prevenirea contestării ulterioare a autorului semnăturii.

Cu toate acestea, utilizarea unor asemenea categorii de date necesită o examinare riguroasă a garanțiilor juridice aplicabile, întrucât prelucrarea acestora poate afecta exercițiul dreptului la viață privată și la protecția datelor cu caracter personal. Dreptul la respectarea vieții private și familiale, consacrat atât de Constituția Republicii Moldova, cât și de articolul 8 al Convenției Europene a Drepturilor Omului, impune statului obligația pozitivă de a asigura un cadru normativ adecvat pentru protejarea datelor cu caracter personal.

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului a subliniat în repetate rânduri că datele biometrice constituie o categorie sensibilă de informații personale, iar colectarea și stocarea acestora trebuie să fie însoțite de garanții suficiente împotriva utilizării abuzive. Astfel, în cauza S. și Marper c. Regatului Unit (2008), Curtea a reținut că păstrarea și prelucrarea datelor biometrice reprezintă o ingerință în dreptul la viață privată și trebuie să respecte criteriile legalității, necesității și proporționalității (European Court of Human Rights [ECtHR], 2008).

Prin urmare, eficiența tehnologică a noilor mecanisme trebuie completată prin reguli clare privind consimțământul persoanei, durata stocării datelor, accesul la acestea și exercitarea controlului de către autorități independente de supraveghere.

Recunoașterea valorii juridice a semnăturii electronice simple nu ridică, în sine, probleme de constituționalitate. Cu toate acestea, trebuie remarcat că compatibilitatea procedurii electronice cu standardele europene trebuie analizată și prin prisma garanțiilor procesuale prevăzute de articolul 6 al Convenției Europene a Drepturilor Omului.

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului a stabilit că anumite proceduri contravenționale pot intra în sfera noțiunii autonome de „acuzatie în

materie penală”, în funcție de natura faptei și severitatea sancțiunii aplicabile (Engel și alții c. Țărilor de Jos, 1976). În consecință, chiar și într-un cadru integral digitalizat, persoana sancționată trebuie să beneficieze de toate garanțiile fundamentale ale procesului echitabil cum ar fi accesul la dosar, posibilitatea administrării probelor, asistență juridică și control jurisdicțional efectiv, egalitatea armelor.

Din această perspectivă, validitatea constituțională a procedurii electronice nu depinde exclusiv de recunoașterea juridică a semnăturii electronice, ci și de capacitatea sistemului de a conserva efectiv drepturile procesuale ale participanților.

Analiza comparativă relevă existența unor modele diferite de digitalizare a procedurilor sancționatorii în statele europene.

Republica Moldova a optat pentru un model de digitalizare extinsă, care urmărește transferarea aproape integrală a procesului contravențional în mediul electronic, prin utilizarea unui dosar digital unic și a semnăturii electronice simple. Soluția adoptată se apropie de tendințele moderne de e-guvernare și de dezvoltare a justiției digitale.

În contrast, România păstrează o abordare mai prudentă. Deși legislația privind semnătura electronică recunoaște validitatea documentelor electronice în numeroase domenii, practica judiciară a manifestat rezerve față de substituirea integrală a procesului-verbal contravențional clasic cu un document exclusiv electronic. Această orientare reflectă preocuparea pentru conservarea garanțiilor tradiționale ale procedurii sancționatorii și pentru asigurarea unei certitudini sporite în materie probatorie.

Modelul francez reprezintă una dintre cele mai avansate forme de digitalizare. În materia contravențiilor rutiere, procedura este gestionată prin sisteme informatice integrate, iar software-ul utilizat este supus unor proceduri riguroase de certificare și control. În egală măsură, utilizatorii beneficiază de mecanisme electronice simplificate pentru achitarea sancțiunilor și exercitarea căilor de atac.

Prin comparație, modelul moldovenesc se apropie de experiența franceză în ceea ce privește infrastructura tehnologică utilizată, însă necesită consolidarea garanțiilor instituționale privind protecția datelor, supravegherea independentă a sistemelor informatice și clarificarea statutului juridic al semnăturii electronice simple. Aceste elemente sunt esențiale pentru asigurarea compatibilității depline cu principiile statului de drept și cu standardele Convenției Europene a Drepturilor Omului.

În acest context, principiul egalității armelor impune ca utilizarea instrumentelor digitale să nu creeze dezechilibre între autoritatea publică și particular. Orice obligație procedurală nouă trebuie interpretată în mod rezonabil și proporțional, astfel încât accesul la justiție și exercitarea dreptului la apărare

să nu fie condiționate de competențe tehnice pe care nu toți cetățenii le dețin în aceeași măsură.

În principiu, reglementarea procedurii contravenționale electronice dispune de un temei legal suficient pentru instituirea procedurii electronice, întrucât are suport normativ expres în Codul contravențional, inclusiv în dispozițiile introduse prin Legea nr. 272/2024, care au consacrat posibilitatea utilizării documentelor electronice și a semnăturii electronice simple în procesul contravențional. Regulamentul aprobat prin HG nr. 146/2025 dezvoltă și detaliază mecanismele tehnice și procedurale de aplicare a normelor legale, fără a institui, în principiu, noi forme de răspundere, noi sancțiuni sau noi obligații materiale care nu ar avea temei în lege. Cu toate acestea, anumite soluții tehnice și noțiuni utilizate de regulament, precum cea de „semnătură electronică simplă”, necesită o clarificare legislativă suplimentară pentru a răspunde pe deplin cerințelor de previzibilitate și securitate juridică. Articolul 2 din Regulament leagă noua procedură de modificări legislative recente (Legea 272/2024). Constituția RM cere claritate legislativă: „Nici o lege nu poate îngredi accesul la justiție” și „Statul publică și face accesibile toate legile și actele normative”. În acest spirit, publicarea Regulamentului în MO satisface cerința, iar introducerea procedurii electronice nu contrazice înscrisul constituțional. Prin urmare, caracterul inovator al unor mecanisme tehnice, precum utilizarea elementelor biometrice în procesul de semnare electronică și aplicarea funcțiilor criptografice de tip hash pentru garantarea integrității documentelor, nu conduce, în sine, la concluzia existenței unei incompatibilități cu prevederile constituționale, atât timp cât aplicarea acestora este însoțită de garanții adecvate privind protecția drepturilor fundamentale. Rămâne însă de discutat legalitatea specifică a termenilor tehnici („semnătură electronică simplă” – inexistent în legea-cadru) și modul în care acestea vor fi interpretate de autoritățile judiciare.

Curtea Constituțională a Republicii Moldova s-a pronunțat asupra unor aspecte conexe, deși nu direct despre semnătura digitală. De exemplu, în Decizia nr. 34/2019, Curtea a subliniat art. 23(2) Const. privind publicarea legilor. Aceasta sugerează că orice procedură nouă trebuie făcută publică, deci HG 146/2025 nu contravine dreptului la cunoașterea legii. În același timp, Curtea a reținut necesitatea garanțiilor procesuale în materia contravențională (deși decizia vizând termenele de prescripție, dispozițiile Curții Constituționale ale Republicii Moldova 34/2019 pun accent pe respectarea drepturilor fundamentale). Nu au fost identificate decizii ale Curții Constituționale care să interzică expres folosirea semnăturii electronice în contravenții, ceea ce înseamnă că reglementarea rămâne la latitudinea legislativă.

Curtea Supremă de Justiție și curțile de apel nu au produs încă hotărâri publice specifice electronicizării procedurii contravenționale (era inovativă începând cu 2025). În materie contravențională au existat însă interpretări

importante. De pildă, Recomandarea CSJ nr.72/2008 clarifică calitatea martorilor și a actelor în procedura contravențională, arătând respectarea principiilor tradiționale ale procesului penal. În altă ordine de idei, instanțele au constatat în România (ICCJ) că procedura clasică contravențională impune forma scrisă: „Legislația în vigoare nu oferă posibilitatea încheierii procesului-verbal de contravenție în format electronic”. Deși nu e jurisprudență internă, această decizie a ICCJ din 2015 demonstrează o abordare conservatoare pe care reforma digitală moldovenească se străduiește să o depășească.

În comparativ, sistemele juridice europene au variante diferite. În România, pe baza OG 2/2001 și Legea 455/2001 privind semnătura electronică, ICCJ a stabilit că procesul-verbal de contravenție trebuie pe hârtie, iar semnătura electronică “extinsă” nu se aplică actelor autorității publice. Prin contrast, în Franța procedura contravențională rutieră este complet digitalizată: dispozitivele PDA colectează datele infracționale, care sunt trimise unui centru național ce emite automat un proces-verbal de contravenție și-l notifică șoferului. Agenția ANTAI verifică software-ul utilizat și certifică conformitatea acestuia. Sistemul francez oferă, astfel, o soluție de tip “întregul drum digital”, cu garanții tehnice (softuri certificate, criptare internă) și drepturi de contestație la instanță. În Republica Moldova, HG 146/2025 și Regulamentul său adoptă un model similar Franței în materie de tehnologie (criptare avansată, e-Dosar) dar substanța procesului rămâne contractată de legislația autohtonă.

Hotărârea Guvernului nr. 146/2025 instituie Regulamentul privind examinarea și soluționarea cauzelor contravenționale în formă electronică, intrat în vigoare la 18 martie 2025. Actul normativ urmărește edificarea unui mecanism integral digitalizat al procedurii contravenționale, de la constatarea faptei și până la arhivarea documentelor în cadrul platformei „e-Dosar”.

Regulamentul consacră utilizarea semnăturii electronice simple ca instrument juridic de validare a actelor procesuale, atribuindu-i efecte juridice similare semnăturii olografe. În acest sens, documentele electronice generate în cadrul platformei informatice beneficiază de prezumția autenticității și integrității, fiind protejate prin mecanisme de criptare și amprentare digitală (hash).

Principiile fundamentale ale procedurii electronice sunt legalitatea, securitatea informațională, protecția datelor cu caracter personal, transparența și accesibilitatea actului administrativ. Regulamentul stabilește drepturile și obligațiile agentului constatator și ale contravenientului, consacrând dreptul la informare, contestare și asistență juridică.

În ansamblu, Regulamentul, aprobat prin HG nr.146/2025 declanșează mutații radicale în practica administrativă contravențională. În calitate de avantaje pot fi menționate digitalizarea accelerează procesul și reduce erorile umane (feedback-ul francez arată scăderea contestațiilor datorită clarității

actelor), documentele criptate reduc riscul pierderii sau manipularii datelor, iar arhivarea electronică „verde” protejează mediul. Procedura devine „la îndemâna contravenientului” – codul contravențional modern, poate fi urmărit online, însușind astfel roluri educative („informarea accesibilă” este subliniată în Regulament, amintind art.34 Const. privind dreptul la informație).

Digitalizarea procesului contravențional urmărește reducerea birocrăției administrative, eficientizarea activității autorităților și diminuarea consumului de resurse materiale. Totodată, această transformare tehnologică transferă o parte importantă a procesului juridic în spațiul digital, ceea ce impune consolidarea garanțiilor constituționale și convenționale.

Articolele 2 și 3 ale Regulamentului consacră utilizarea semnăturii electronice simple în procedura contravențională. Din perspectivă constituțională, această soluție legislativă urmărește modernizarea raporturilor juridice administrative și eficientizarea activității autorităților publice.

În mod similar, se observă însă că utilizarea noțiunii de „semnătură electronică simplă” ridică dificultăți de interpretare juridică, întrucât cadrul legislativ general nu definește în mod expres această categorie. Lipsa unei definiții clare poate afecta principiul securității juridice derivat din art. 23 din Constituția Republicii Moldova, care impune claritatea și previzibilitatea normelor juridice.

În același timp, echivalarea efectelor juridice ale semnăturii electronice simple cu cele ale semnăturii olografe trebuie analizată și prin prisma principiului egalității armelor în procesul contravențional. Toți participanții trebuie să beneficieze de garanții efective și accesibile, indiferent de nivelul lor de competență digitală.

Regulamentul introduce proceduri tehnologice avansate, inclusiv utilizarea dispozitivelor electronice și colectarea unor elemente biometrice precum presiunea, viteza și traiectoria semnării digitale.

Această abordare ridică probleme sensibile privind protecția vieții private și a datelor cu caracter personal. Articolul 28 din Constituție consacră inviolabilitatea vieții private, iar articolul 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului impune obligația statului de a asigura protecția datelor personale împotriva ingerințelor arbitrare.

Colectarea și stocarea datelor biometrice necesită existența unor garanții suplimentare cum ar fi consimțământ informat și explicit, limitarea duratei de stocare, acces controlat la baze de date, mecanisme independente de supraveghere, audituri periodice de securitate cibernetică.

În lipsa unor reglementări detaliate, există riscul apariției unor vulnerabilități incompatibile cu standardele europene privind protecția datelor.

Articolul 23 al Regulamentului atribuie semnăturii electronice simple aceeași valoare juridică precum semnăturii olografe. Examinată prin prisma

principiului legalității, această soluție legislativă se înscrie în limitele cadrului constituțional, deoarece instituirea sa are la bază o reglementare normativă clară și expresă. Cu toate acestea, conform standardelor dezvoltate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în aplicarea articolului 6 al Convenției, existența unei semnături electronice reprezintă doar un element tehnic de autentificare, nefiind suficientă, în absența unor garanții procedurale corespunzătoare, pentru realizarea efectivă a dreptului la un proces echitabil.

Procedura trebuie să asigure acces efectiv la probe, posibilitatea contestării actelor, dreptul la apărare, asistență juridică, posibilitatea examinării autenticității documentelor electronice.

Astfel, compatibilitatea convențională a procedurii va depinde nu doar de cadrul normativ, ci și de modul practic de implementare.

Procedura contravențională electronică trebuie examinată prin raportare la mai multe principii constituționale fundamentale. În primul rând, principiul legalității impune ca orice ingerință în drepturile persoanei să fie prevăzută de lege, clară și previzibilă. Din această perspectivă, existența unor termeni insuficient definiți poate genera incertitudine juridică. În al doilea rând, accesul liber la justiție, garantat de art. 20 din Constituție, presupune că digitalizarea nu trebuie să transforme procedura într-un mecanism inaccesibil pentru persoanele fără competențe tehnologice sau fără acces la infrastructură digitală.

De asemenea, dreptul la apărare, consacrat de art.26 din Constituție, impune asigurarea posibilității reale de contestare a actelor electronice și de verificare a autenticității acestora.

În același timp, utilizarea criptării avansate și a mecanismelor hash contribuie la consolidarea securității juridice și la prevenirea falsificării documentelor, ceea ce reprezintă un avantaj incontestabil al procedurii electronice.

Curtea Constituțională a Republicii Moldova a subliniat constant necesitatea respectării principiului clarității și accesibilității legii, derivat din art. 23 din Constituție. Deși nu există încă hotărâri referitoare direct la procedura contravențională electronică, jurisprudența constituțională impune obligația respectării garanțiilor fundamentale în orice procedură sancționatorie.

În jurisprudența Curtea Europeană a Drepturilor Omului, procedurile contravenționale pot intra sub incidența art. 6 CEDO atunci când sancțiunile au caracter represiv și afectează semnificativ drepturile persoanei.

În plan comparativ, România a adoptat o abordare mai rezervată față de procesul-verbal contravențional electronic, instanțele insistând asupra formei scrise tradiționale. În schimb, Franța utilizează sisteme digitale avansate pentru constatarea și gestionarea contravențiilor rutiere, prin platforme informatice centralizate și dispozitive electronice certificate.

Modelul moldovenesc pare să se apropie de soluția franceză, însă succesul

său va depinde de consolidarea infrastructurii tehnice și a garanțiilor juridice.

Digitalizarea procedurii contravenționale oferă avantaje evidente: accelerarea procesului administrative, reducerea erorilor materiale, eficientizarea arhivării, diminuarea costurilor administrative, protecția mediului prin reducerea consumului de hârtie.

Chiar și în aceste condiții reforma generează și provocări importante cum ar fi insuficienta reglementare a semnăturii electronice simple, riscuri privind protecția datelor biometrice, posibilitatea excluderii digitale a unor categorii sociale, lipsa unor mecanisme independente de supraveghere a securității informatice.

O direcție oportună de perfecționare a cadrului normativ analizat constă în instituirea obligației exprese a agentului constatatator de a aplica semnătura electronică calificată asupra actelor procedurale întocmite în format electronic, inclusiv asupra procesului-verbal cu privire la contravenție. O asemenea soluție este pe deplin realizabilă în contextul actual al administrației publice din Republica Moldova, în care funcționarii publici și persoanele cu funcții de răspundere dispun de mijloace de identificare și semnare electronică avansată sau calificată pentru exercitarea atribuțiilor de serviciu.

Introducerea unei asemenea obligații ar consolida autenticitatea și forța probatorie a actului administrativ electronic, oferind garanții suplimentare privind identificarea autorului, integritatea conținutului documentului și imposibilitatea modificării ulterioare a acestuia fără a lăsa urme digitale verificabile. Totodată, utilizarea semnăturii electronice calificate de către agentul constatatator ar contribui la sporirea încrederii persoanelor în legalitatea și validitatea actelor procedurale emise în format electronic, reducând eventualele litigii referitoare la autenticitatea documentelor sau la identitatea emitentului.

Prin raportare la exigențele principiului securității juridice, consacrat atât în jurisprudența Curții Constituționale a Republicii Moldova, cât și în practica Curții Europene a Drepturilor Omului, semnarea electronică a actului de către reprezentantul autorității publice ar constitui o garanție suplimentară a transparenței și responsabilității administrative. În acest mod, procedura contravențională electronică ar beneficia de un nivel superior de certitudine juridică, apropiindu-se de standardele consacrate în materia documentelor electronice și a serviciilor de încredere utilizate în spațiul european.

În consecință, se consideră oportună completarea cadrului normativ incident cu o dispoziție expresă care să prevadă obligativitatea aplicării semnăturii electronice calificate de către agentul constatatator asupra tuturor actelor procedurale generate în sistemul informațional destinat gestionării dosarelor contravenționale electronice.

Din perspectivă constituțională și convențională, reglementarea nu apare incompatibilă în sine cu drepturile fundamentale. Sub acest aspect succesul și

legitimitatea acestei reforme depind de modul în care statul va reuși să echilibreze eficiența tehnologică cu protecția libertăților individuale. Digitalizarea poate accelera justiția contravențională, însă numai respectarea principiilor constituționale îi poate conferi durabilitate și încredere publică.

Analiza regimului juridic al semnăturii electronice simple în cadrul procedurii contravenționale evidențiază faptul că digitalizarea acestui segment al dreptului sancționator administrativ constituie una dintre cele mai semnificative transformări normative din ultimele decenii în Republica Moldova. Această evoluție reflectă tendința generală de modernizare a administrației publice și de aliniere a mecanismelor procedurale naționale la standardele europene privind guvernarea electronică și eficiența administrativă.

Rezultatele cercetării indică însă că implementarea semnăturii electronice simple generează o serie de provocări juridice și constituționale relevante. Lipsa unei definiții exprese și unitare a noțiunii în legislația-cadru creează incertitudini privind natura juridică, forța probantă și limitele de utilizare ale acesteia, ceea ce poate afecta principiul securității juridice și previzibilitatea normei. Analiza cadrului normativ relevă faptul că reglementarea insuficientă a consimțământului informat și a condițiilor de prelucrare a datelor biometrice utilizate în procesul de semnare electronică poate genera vulnerabilități juridice în domeniul protecției vieții private și al datelor cu caracter personal, prin raportare la exigențele art. 8 din Convenția europeană a drepturilor omului și la standardele europene consacrate în materia protecției datelor.

De asemenea, cercetarea evidențiază necesitatea consolidării garanțiilor instituționale și procedurale pentru asigurarea unui proces contravențional echitabil în mediul digital. În special, se impune adaptarea infrastructurii instanțelor judecătorești la administrarea și verificarea probelor electronice, inclusiv prin utilizarea instrumentelor de videoconferință, a sistemelor de verificare a integrității documentelor digitale și a mijloacelor tehnice adecvate de securizare a datelor, în vederea respectării exigențelor art. 20 din Constituție și ale art. 6 CEDO.

Rezultatele cercetării confirmă că eficiența reformei depinde în mod direct de existența unor mecanisme instituționale complementare, inclusiv auditul independent al sistemelor informatice utilizate în procedura contravențională, precum și instruirea continuă a agenților constatați și a magistraților în domeniul tehnologiilor juridice digitale. Nu în ultimul rând, instruirea masivă a agenților constatați și a magistraților este necesară pentru a consuma beneficiile acestui salt digital fără a neglija valorile tradiționale ale dreptului procesual.

Discuții

Rezultatele cercetării permit validarea, în mare parte, a ipotezei formulate, potrivit căreia regimul juridic al semnăturii electronice simple poate contribui la eficientizarea procedurii contravenționale și la modernizarea actului administrativ, fără a contraveni exigențelor constituționale și convenționale, cu condiția existenței unor garanții juridice și instituționale adecvate pentru protecția drepturilor fundamentale. Analiza cadrului normativ instituit prin Legea nr. 272/2024 și Regulamentul, aprobat prin HG nr. 146/2025 demonstrează că digitalizarea procedurii contravenționale urmărește obiective legitime de eficiență administrativă, accesibilitate și reducere a costurilor procedurale. Concomitent, cercetarea a evidențiat că anumite lacune legislative și instituționale pot afecta securitatea juridică și nivelul de protecție a drepturilor persoanelor implicate în procesul contravențional.

Datele obținute confirmă faptul că principala vulnerabilitate a actualului mecanism normativ rezidă în insuficienta claritate a regimului juridic al semnăturii electronice simple și în lipsa unei reglementări detaliate privind prelucrarea datelor biometrice generate în procesul de autentificare electronică. În acest sens, cercetarea relevă că simpla introducere a instrumentelor digitale nu este suficientă pentru garantarea conformității cu standardele statului de drept, fiind necesară instituirea unor mecanisme suplimentare de control, transparență și protecție a datelor personale.

Generalizarea rezultatelor permite formularea concluziei că procesul de digitalizare a procedurilor contravenționale reprezintă o direcție inevitabilă a evoluției administrației publice contemporane. Experiențele statelor europene analizate demonstrează că utilizarea documentelor electronice și a mecanismelor de autentificare digitală poate spori eficiența procesului administrativ și poate facilita accesul cetățenilor la serviciile publice. Cu toate acestea, succesul unor asemenea reforme depinde nu doar de performanța tehnologică a sistemelor utilizate, ci și de existența unui cadru normativ coerent, previzibil și compatibil cu exigențele constituționale și convenționale.

Sub aspect practic, rezultatele cercetării pot servi drept fundament pentru perfecționarea cadrului normativ național în materia procedurii contravenționale electronice. În acest sens, se recomandă definirea legislativă expresă a noțiunii de semnătură electronică simplă și stabilirea regimului său juridic distinct în raport cu celelalte categorii de semnături electronice. De asemenea, se impune reglementarea explicită a condițiilor de colectare, stocare și prelucrare a datelor biometrice, în concordanță cu standardele europene privind protecția datelor cu caracter personal. O importanță deosebită prezintă instituirea unor mecanisme independente de audit și supraveghere a securității informaționale, precum și

dezvoltarea capacităților tehnice ale instanțelor de judecată pentru examinarea probelor electronice și desfășurarea procedurilor judiciare digitalizate.

În egală măsură, cercetarea evidențiază necesitatea elaborării unor ghiduri metodologice accesibile pentru cetățeni și a unor programe permanente de instruire pentru agenții constatatori, judecători, procurori și avocați, astfel încât implementarea noilor tehnologii să nu afecteze accesul efectiv la justiție și exercitarea dreptului la apărare.

În ceea ce privește perspectivele de cercetare, subiectul analizat deschide multiple direcții de investigație științifică. Sunt necesare studii aprofundate privind valoarea probatorie a semnăturii electronice simple în procedura contravențională și în procesul judiciar, raportul dintre datele biometrice și dreptul la viață privată, precum și impactul utilizării inteligenței artificiale în procesul de constatare și examinare a contravențiilor. De asemenea, un interes deosebit îl prezintă analiza jurisprudenței viitoare a instanțelor naționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului referitoare la procedurile contravenționale electronice, întrucât aceasta va contribui la clarificarea limitelor constituționale și convenționale ale digitalizării actului de justiție administrativă.

Astfel, cercetarea demonstrează că digitalizarea procedurii contravenționale reprezintă o oportunitate reală de modernizare a administrației publice și de eficientizare a mecanismelor sancționatorii. Chiar și în aceste condiții, pentru ca această transformare să fie compatibilă cu principiile statului de drept, progresul tehnologic trebuie să fie însoțit de consolidarea garanțiilor juridice, instituționale și procedurale care protejează drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei.

Concluzii

Cercetarea realizată asupra regimului juridic al semnăturii electronice simple în procedura contravențională a evidențiat faptul că digitalizarea acestui domeniu reprezintă o etapă importantă în procesul de modernizare a administrației publice și de adaptare a mecanismelor juridice la exigențele societății informaționale. Introducerea procedurii contravenționale electronice constituie o expresie a tendințelor contemporane de eficientizare a activității autorităților publice, de reducere a birocrăției și de facilitare a interacțiunii dintre cetățean și instituțiile statului.

Analiza cadrului normativ relevă că utilizarea semnăturii electronice simple în procedura contravențională nu este, prin natura sa, incompatibilă cu principiile constituționale și cu standardele Convenției Europene a Drepturilor Omului. Dimpotrivă, în măsura în care sunt respectate garanțiile procesuale fundamentale, digitalizarea poate contribui la realizarea mai eficientă a dreptului la un proces echitabil, a accesului la justiție și a dreptului la informare.

Cumulativ, cercetarea a demonstrat existența unor vulnerabilități normative care necesită intervenții legislative și instituționale suplimentare. Principala problemă identificată vizează insuficienta claritate a statutului juridic al semnăturii electronice simple și lipsa unei reglementări detaliate a condițiilor de utilizare a acesteia în cadrul procedurilor contravenționale. Această situație poate genera dificultăți de interpretare și aplicare practică, afectând cerințele de previzibilitate și securitate juridică specifice statului de drept.

Un alt aspect relevant al cercetării privește protecția datelor cu caracter personal și a datelor biometrice utilizate în procesul de autentificare electronică. S-a constatat că dezvoltarea mecanismelor digitale trebuie însoțită de garanții sporite privind confidențialitatea informațiilor, proporționalitatea prelucrării datelor și exercitarea unui control efectiv asupra modului de utilizare a acestora, în concordanță cu exigențele constituționale și europene privind protecția vieții private.

Analiza comparativă a evidențiat că modelul adoptat de Republica Moldova se înscrie în tendințele europene de digitalizare a procedurilor sancționatorii, apropiindu-se în anumite privințe de soluțiile implementate în state precum Franța. Cu toate acestea, experiența comparată demonstrează că succesul unor asemenea reforme depinde nu doar de performanța tehnologică a sistemelor informatice, ci și de existența unor mecanisme eficiente de supraveghere, audit, certificare și protecție a drepturilor fundamentale.

Având în vedere rezultatele obținute, se poate concluziona că perfecționarea cadrului normativ ar trebui să vizeze definirea expresă a noțiunii de semnătură electronică simplă, reglementarea distinctă a prelucrării datelor biometrice, instituirea unor mecanisme independente de audit și securitate informațională, precum și consolidarea capacităților tehnice și profesionale ale autorităților implicate în aplicarea procedurii contravenționale electronice.

Prin urmare, ipoteza cercetării a fost confirmată: regimul juridic al semnăturii electronice simple poate contribui la eficientizarea și modernizarea procedurii contravenționale fără a afecta exigențele constituționale și convenționale, însă numai în condițiile consolidării cadrului normativ și instituțional destinat protecției drepturilor fundamentale ale persoanei. În această perspectivă, provocarea majoră a reformei nu constă în adoptarea tehnologiei ca atare, ci în armonizarea progresului tehnologic cu valorile fundamentale ale statului de drept, ale securității juridice și ale protecției drepturilor omului.

În acest context, se constată că, deși cadrul normativ analizat contribuie la modernizarea substanțială a procedurii contravenționale, acesta necesită completări legislative și instituționale pentru a asigura echilibrul dintre eficiența administrativă și protecția efectivă a drepturilor fundamentale.

Referințe bibliografice:

1. Agenția Națională de Tratatament Automatizat al Infracțiunilor (ANTAI). (n.d.). *Verbalisation électronique*. <https://www.antai.gouv.fr>
2. Arseni, A. (2019). *Drept constituțional și instituții politice*. CEP USM.
3. Curtea Constituțională a Republicii Moldova. (2019). *Decizia nr. 34 din 5 martie 2019 privind excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 30 alin. (5) din Codul contravențional al Republicii Moldova*.
4. Curtea Supremă de Justiție a Republicii Moldova. (2008). *Recomandarea nr. 72 din 2008 privind consemnarea martorilor în procesul-verbal de constatare a contravenției*.
5. European Court of Human Rights. (1976). *Engel and Others v. the Netherlands* (Applications Nos. 5100/71 et al.).
6. European Court of Human Rights. (2008). *S. and Marper v. the United Kingdom* (Applications Nos. 30562/04 and 30566/04).
7. Guvernul Republicii Moldova. (2025). *Hotărârea Guvernului nr. 146 din 18 martie 2025 pentru aprobarea Regulamentului privind modul de examinare și de soluționare a cauzelor contravenționale în formă electronică*.
8. Guceac, I. (2016). *Constituția la răscruce de mileniu* (Ed. a II-a revăzută și adăugită). Editura Academiei Române.
9. Înalta Curte de Casație și Justiție a României. (2015). *Decizia nr. 6 din 16 februarie 2015 privind recursul în interesul legii referitor la semnătura electronică în procesul contravențional*.
10. Institutul Național al Justiției. (2013). *Compatibilitatea procedurii contravenționale cu practica CEDO*. În M. Melnic (Coord.), *Științe socio-umane* (Vol. X). Institutul Național al Justiției.
11. Parlamentul Republicii Moldova. (1994). *Constituția Republicii Moldova* (republicată și modificată ulterior).
12. Parlamentul Republicii Moldova. (2008). *Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218/2008* (republicat).
13. Parlamentul Republicii Moldova. (2024). *Legea nr. 272 din 28 noiembrie 2024 pentru modificarea Codului contravențional nr. 218/2008*.
14. Vedinaș, V. (2022). *Drept administrativ* (Ed. a XII-a). Universul Juridic.